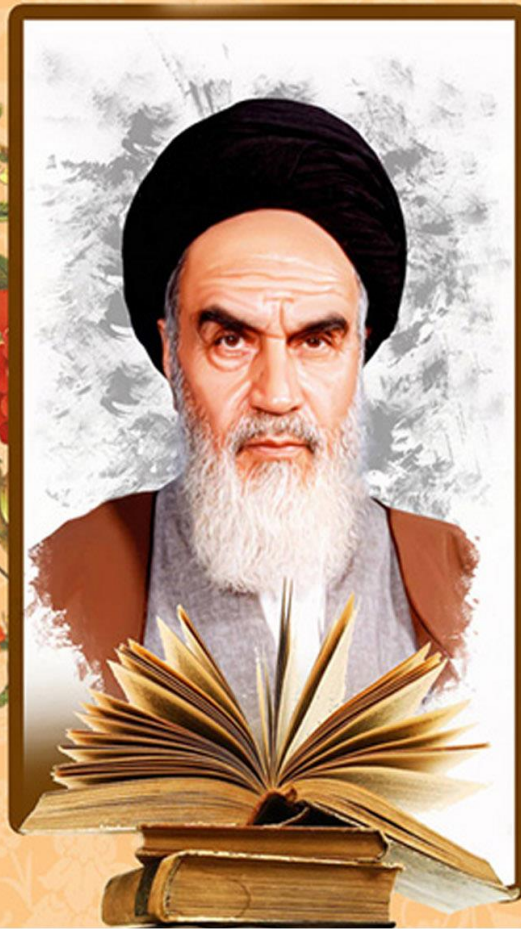

ستاد اقامه نماز استان چهارمحال و بختیاری با همکاری بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج) استان
و شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی استان برگزار می نماید:

مسابقه مطالعه محتوا با عنوان:

سکوه عبادت در سیره امام خمینی (ره)

علاقه مندان جهت شرکت در مسابقه فقط پاسخ سوالات را به صورت یک
عدد ۱۲ رقمی بدون هیچ توضیحی به شماره ۱۰۰۰۰۱۷ ارسال نمایند

آخرین مهلت شرکت در مسابقه ۱۴۰۲/۳/۲۵ می باشد

به ۱۲ نفر از برگزیدگان کارت هدیه یک میلیون ریالی اهدا خواهد شد

شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی
استان چهارمحال و بختیاری

ستاد اقامه نماز
استان چهارمحال و بختیاری

بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)
استان چهارمحال و بختیاری

شکوه عبادت در سیره امام خمینی (ره)

مقدمه:

ستایش از آن خداست، او را می ستاییم و از او یاری می خواهیم و از آفات نفسانی و انحرافات عملی خویش به او پناه می بریم و بر پیامبر خاتم محمد مصطفی (ص) و خاندان گرامیش ائمه معصومین (ع) درود می فرستیم. از آنجایی که نماز محکمترین رشته الفت بین بندگان و خداست و ریسمان اتّصالی است که همه هستی و موجودیت آدمی را به ملکوت پیوند می دهد. و نماز صفا بخش حیات جاودان، روشنی بخش راه رهروان، تکیه گاه سالکان، راز و نیاز عارفان، سرمایه بینوایان، دوی دردمندان، دلیل گمراهان، امید امیدواران و کلید گشاینده همه مشکلات و زداینده غم و اندوه است. نماز حقیقتی است که کیمیای حیات بدون آن بی سود بوده و بی خبران از آن بی خردانند و محرومان از این مقام اسیر دست شیطانند و نور آن حرارت بخش زندگی و فرار از آن ریشه شرّ و افسردگی و نماز گزار واقعی بدون شک دور از هر آلودگی است. نماز نه یک گل که گلزار عبادت است چرا که تکبیر، تحمید، تعظیم، سجود، قنوت، تشهد، از گل های این بوستانند. پس به این گلزار درآی و خود را به گل های آن معطر ساز و از عصاره آن دل و جان خود را شفا ببخش که این مصفا شفا بخش دل هاست.

معنای لغوی اخلاق:

اخلاق در لغت به معنای طبیعت و سرشت است. دکتر عبدالکریم زیدان در این مورد چنین می فرماید: «اخلاق، مجموعه ای از معانی و ویژگیهای مستقر و ثابت در نهاد انسان است که در پرتو آن، رفتار در نظرش نیک یا زشت نشان داده می شود و از این رو، فرد یا به انجام آن اقدام می نماید یا از انجام آن خودداری می ورزد.»

معنا و مفهوم اخلاق از دیدگاه اسلام:

« اخلاق مجموعه ای از اصول و ارزشهایی است که رفتار انسان را تنظیم می نماید، و تعالیم وحی آنها را تعیین فرموده و جهت تحقق هدف وجود انسان در کره خاکی، اصول و ضوابطی را برای آنها قرار داده است.»

سیره دینی و اخلاقی در اسلام:

شکی نیست که تربیت اخلاقی هر دین و مکتبی اهداف و اصول و روش های خاص خود را دارد و به رغم اشتراک در برخی روش ها و اصول، در جهت گیری کلی و در ساختار کلی با یکدیگر متفاوت و گاه

متضاد هستند. بنابراین، تربیت اخلاقی انسان مسلمان باید بر اساس آموزه ها و ارزش های اخلاقی اسلامی باشد، در غیر این صورت، تربیت وی ناقص و مضر خواهد بود.

یکی از بهترین منابع برای کشف و استخراج اهداف، اصول و روش های تربیت اخلاقی در اسلام، مراجعه به سیره تربیتی پیامبر(ص) و اهل بیت (ع) است که پیشوایان دین هستند. پیامبر و اهل بیت وی افزون بر آگاهی وسیع و عمیق از آموزه های اخلاقی اسلام، الگوهای برتر اخلاق اسلامی نیز هستند. هدف اصلی این کتاب کشف، استخراج و تدوین اهداف، اصول و روشهای تربیت اخلاقی در سیره تربیتی پیامبر و اهل بیت (ع) بوده است. یکی از مأموریت های اصلی پیامبر اسلام(ص) و به پیروی از ایشان، اهل بیت(ع) ایجاد دگرگونی و تحول عظیم در خلق و خوی بشری، ترویج و گسترش فضایل اخلاقی و مبارزه با رذایل اخلاقی است و به گواهی تاریخ آنان در مدتی کوتاه موفقیت هایی شگرف را در این مهم به دست آوردند.

جایگاه و اهمیت اخلاق و قوانین آن در اسلام:

اخلاق در اسلام در صورت صحیحش ارزشهای حقیقی اصیلی است که نه هدف آن سود مادی است و نه بر اساس آن استوار است. و هدفش تنها وفا به «عهد» بسته شده با خداوند است و بر اصل «عبادت» خدا استوار است. و همچنین جزو ارزشهای اصیل مربوط به تمدن به حساب می آید چون دارای رنگ «انسانیت» است بدون اینکه به جنس یا رنگی منحصر و محدود شده باشد. این اخلاق از انسان به اعتبار اینکه انسان مؤمنی است صادر می شود و برای «انسان» است حتی اگر بدانچه مسلمانان به آن ایمان دارند، ایمان نداشته باشد.»

هر جامعه ای برای برقراری استقرار و ثبات، نیاز به برخی ضوابط و قوانین اخلاقی دارد که ضایع شدن آنها باعث پاره شدن نخ می گردد که افراد جامعه را به هم پیوند داده است. در این میان اسلام مجموعه ای از قواعد و اصول اخلاقی را در این زمینه وضع کرده که هر فطرت و سرشت پاکي در مقابل آنها به پاس احترام خواهد ایستاد.

از بین سوره های بزرگ قرآن کریم که حقایق عقیده، برنامه شریعت، راه و رسم انسانیت، مرام ادب و الفبای اخلاق را در لابلای محتوای خود دارد سوره «حجرات» می باشد.

خداوند در این سوره مبارکه در کمال صراحت و وضوح به مسلمانان ارشاد می فرماید: شیوه زندگی شما با سایر انسانها فرق دارد، یعنی مسلمانان باید در جامعه بشری اسوه و نمونه اخلاق الهی و قرآنی باشند، و جامعه اسلامی باید نمادی از عدالت اجتماعی، و در نهایت احترام و ادب با پروردگار عالم، و رسول برگزیده او (ص) و در مقابل سایر انسان ها باشد.

از این رو می توان این سوره مبارک را «سوره اخلاق» نامید و این حقیقت را دریافت که درجات ایمان به درجات اخلاق نیک وابسته است چنانچه رسول الله (ص) فرموده اند: «کامل ترین مؤمنان در ایمان خوش اخلاق ترین شان می باشند.»

اخلاق نیکو پیرایه ای نیست که بی نیازی از آن ممکن باشد، بلکه جزو اصول زندگی است که دین آن را می پسندد و صاحبان آن را محترم می شمارد .

همچنین از پیامبر (ص) روایت شده که فرمودند: «همانا از محبوب ترین و نزدیک ترین شما در مجلس من روز قیامت خوش اخلاق ترین شما می باشد.»

در سایه نظام اخلاقی اسلام و در آغوش تعلیم و تربیت پیامبر بزرگ اسلام و مکتب و مدرسه قرآن حکیم چنان نسلی تربیت گردید که به نیکوترین صفات و بهترین اخلاق متصف بودند، و از اخلاق پست و عادات زشت و صفات بد رهایی جستند، و توانستند در مدت زمان اندکی این دین بر حق را به اقصی نقاط عالم برسانند.

پیامبر اکرم (ص) از همان ابتدای دعوت دینی، نخستین هدف و عایت بعثت خویش را چنین معرفی نمودند: «بدان جهت خداوند مرا به رسالت برگزیده است که مکارم اخلاق را تکامل بخشم و انسان را با اخلاق حسنه بیاریم.»

از این رو می توان گفت: اسلام دین اخلاق پسندیده است، و داعی انسانها به داشتن اخلاقی نیک بر اساس آموزه های وحی بوده، و به تربیت جامعه اسلامی بر آن علاقه مند و مصرّ می باشد. و خداوند نیز پیامبر خود را چنین تمجید می نماید:

بدون شک پیامبر اسلام (ص) در میان یاران خود مثل اعلای اخلاق نیکویی بود که آنان را به سوی آن دعوت می فرمود. او پیش از آنکه با پند و اندرزهای حکیمانه اش نهال اخلاق نیکو و رفتار و کردار نیکو را در نهاد یارانش بنشاند، با اخلاق نیکو و سیرت معطر خویشتن این نهال را می کاشت و آنگاه با آب پند و اندرز بارورش می ساخت .

اساساً اسلام بدین منظور آمده است تا انسان و بشریت را به سوی زندگی درخشان با فضایل اخلاقی و تربیت های نیکو با گامهایی گسترده به پیش ببرد. مسائل اخلاقی قرآن در چهار محور اصلی است: مسائل مرتبط با خدا مانند خضوع و شکر منعم، مسائل مرتبط با مردم مانند تواضع و فداکاری، مسائل مرتبط با خود انسان مانند پاکسازی قلب، مسائل مرتبط با محیط زیست مانند عدم اسراف و تخریب که این نشان از جامعیت اخلاق دینی اسلامی است.

۱- ذکر، عشق، اخلاص:

امام خمینی(ره) ، خویشتن را از شائبه های غیر الهی از قبیل ریا، عجب، کبر و آنچه مانع رسیدن به حقیقت و مایه فساد عمل است، پیراسته بود. اخلاص در تمام وجود و سرتا سر زندگی او عجین شده بود. تمام حرکت‌های کوچک و بزرگ او با نام و یاد خدا شکل می گرفت و جز رضای محبوب به چیزی نمی اندیشید.

امام خمینی(ره) در تعریف اخلاص حدیث امام صادق(ع) را یادآور می شود که می فرماید: «العمل الخالص الذی لاترید ان یحمدک علیه احد الا الله عز و جل و النیه افضل من العمل؛ عمل خالص [آن است] که نخواهی کسی جز خدا مدح و ثنای تو را گوید و نیت ، برتر از عمل است.»

میان ذکر و اخلاص در بندگی خداوند پیوندی ناگسستنی برقرار است، به ویژه که از کثرت ذکر الله سخن به میان آید. زیرا یاد بسیار هر کس، نمودار عشق یا محبت فوق العاده او نسبت به معشوق است. بی گمان انسان باید دل‌داده پروردگارش باشد که گاه و بی گاه او را بخواند و یاد کند. از طرفی تردیدی نیست که عشق دو جانبه میان عبد و معبود یا حبيب و محبوب وجود دارد.

امام خمینی(ره) در اندرزی اخلاقی به فرزندش مرحوم حاج احمد آقا مخاطبان مکتب عرفانی خود را به جوانی پیراسته از غفلت دعوت می کند و خطر شیطان و نفس اماره در جهت ربودن ایمان را یادآور می شود. ایشان ما را از فریب خوردگی در برابر ابلیس بر حذر می دارد که می کوشد تا با وعده های بی اساس خود، سبب بازدارندگی مان از ذکر و اخلاص در بندگی حضرت حق گردد. بی گمان اگر بتوان در دوران جوانی، مفهوم ژرف و تمام ذکر را به دست آورد و تمرین اخلاص و کثرت ذکر داشت، در دوران های بعد به آسانی می توان سالک طریق محبان حضرت حق گشت.

«عزیزم! از جوانی به اندازه ای که باقی است استفاده کن که در پیری همه چیز از دست می رود، حتی توجه به آخرت و خدای تعالی. از مکاید بزرگ شیطان و نفس اماره آن است که جوانان را وعده ی صلاح و اصلاح در زمان پیری می دهد تا جوانی با غفلت از دست برود و به پیران وعده طول عمر می دهد. و تا لحظه آخر با وعده های پوچ انسان را از ذکر خدا و اخلاص برای او بازمی دارد تا مرگ برسد، و در آن حال، ایمان را اگر تا آن وقت نگرفته باشد، می گیرد.»

۲- توکل:

با نگرشی اندک در فعالیت های امام، در می یابیم، علت استواری ایشان در تمام فراز و نشیب های زندگی، این بود که اتکای حقیقی بر قدرت لایزال پروردگار جهان داشت و دل را به خدا سپرده بود و جز او کسی را مؤثر نمی دانست و در مقابل خدا هم از او حمایت کرد و بزرگترین پشتیبان او شد و او را به پیروزیهای چشمگیری رساند. بله آن کس که متکی به خداست و تکیه گاهش خداست و خوف خدا در دل دارد از هیچ قدرتی نمی ترسد و تنها چنین کسی می تواند بگوید آمریکا هیچ غلطی نمی تواند بکند و آمریکا را تحقیر کند چون غیر خدا را مؤثر نمی داند و از اینجاست که در فتح خرمشهر فرمود: خرمشهر را خدا آزاد کرد و در انفجار دفتر نخست وزیری علی رغم ناراحتی جهت از دست دادن عزیزانی مثل رجایی و باهنر فرمودند: اگر رجایی و باهنر نیستند خدا با ماست.

۳- توسل به اهل بیت (ع):

امام خمینی (ره) با تمام وجود شیفته اهل بیت و مکتب بی نظیر وحی بود و با دیدگاه ژرف خویش، آنان را در جایگاهی بس رفیع می دید به عنوان مثال پیرامون شخصیت ممتاز امیر مؤمنان می فرماید:

حضرت امیر سلام الله علیه [از جهت معنویت]، یک نفر نبود، همه عالم بود.

با چنین دیدگاهی که امام (ره) دارد طبیعی است که واله و شیدای آن بزرگان معصوم (ع) باشد، و در راه مکتب شان جانفشانی کند، و دنیا را به سوی آنان بخواند.

۴- زهد و بی رغبتی به دنیا:

امام خمینی (ره) از برجسته ترین چهره های زاهد و وارسته زمان بود، آنچنان در جاذبه ی معنویات قرار گرفته و به ملکوت عالم نزدیک شده و حقیقت و باطن این دنیا را یافته بود که ذره ای به تعلقات و مادیات آلوده نگشت و از هر چه رنگ تعلق می گرفت آزاد بود. امام بزرگوار با زندگی ساده، نیازی به تحمل رنج ها و دغدغه ها نداشت و با آزادی روح، از تشویش ها و نگرانی ها سالم ماند و بیشتر به نیازهای روحی و معنوی پرداخت، زیرا سلامت نفس و قلب را در گرو زهد می دانست.

۵- احتیاط در مصرف بیت المال:

امام خمینی (ره) شالوده ی حکومت اسلامی را بر مبنای اسلام و دیدگاه رهبران معصوم آن بنا کرد و در تمام زمینه ها از جمله مصرف بیت المال از آنان الگو می گرفت. در بیت امام، همواره، مصرف در حد نیازهای ضروری انجام می گرفت و ... آن ریخت و پاش ها و مخارج عریض و طویل آن دست و دل بازی بی رویه ای که در جاهای دیگر بود، در بیت امام وجود نداشت. از این رو به دستور امام (ره)، همه

نیازمندیهای ضروری بیت اعم از خوراک، پوشاک، اثاثیه، ... با کمترین هزینه و به طور ساده تهیه می شد.

۶- عزت و کرامت:

عزت یعنی حالتی که مانع شکست انسان می شود، ارض عزاز از همین ریشه است؛ یعنی زمین سخت و نفوذ ناپذیر که نوک کلنگ در آن کارگر نمی افتد. و باید اعتراف کرد که شوکت دین و سربلندی اسلام، همواره در گرو عزت و صلابت عزتمندان معصوم و مؤمنان عزت مند بوده است و حضرت امام خمینی از زمره آنان است. آن عزیز سرافراز، با آشنایی کامل از این اصل اسلامی، هم خویشتن را از هر چیزی که بوی ذلت می داد، دور داشت و عزت و کرامت نفس را در حد اعلا حفظ کرد و هم امت اسلامی را به قله عزت، رهنمون گشت و مجد و عظمت اسلام را احیا کرد. آن فرزانه با بصیرت ویژه ای که نسبت به کل اسلام، از جمله اخلاق و عرفان آن داشت، به خوبی از اسباب و انگیزه های عزت نفس باخبر بود و با کسب و تقویت آنها عزیز روزگاران شد و عزت را برای دیگران نیز به ارمغان آورد

۷- شجاعت:

امام خمینی(ره) همتی بس والا داشت و آرمان رهایی مستضعفان را در سر می پروراند و چنین همتی از شجاعت بالای آن بزرگوار حکایت می کرد.

۸- تواضع:

الف) تواضع در برابر خدا

ب) در برابر مردم

ج) در محیط خانواده

د) در سنگر علم و دانش

۹- حسن خلق:

امام(ره) با آگاهی کامل از جایگاه والای حسن خلق و ضرورت برخورداری از آن مقام و موقعیت از یک سو، و دارا بودن ایمان کامل، نجابت خانوادگی، ... باعث شد دشمن و دوست مکارم انسانی او را ستوده و در برابرش کرنش کردند.

احترام به برادر بزرگتر: ایشان به عنوان برادر بزرگتر و استاد امام در دوران کودکی و نوجوانی در حد یک استاد و شیهه یک پدر، مورد احترام امام قرار می گرفت.

۱۰- عطوفت:

امام(ره) ، رافت و مهربانی را همراه رهبری از جدش رسول الله (ص) به ارث برده بود و ارتباط و علاقه ایشان با مردم، بسیار عاطفی بود و امت و امام از صمیم دل همدیگر را دوست می داشتند.

حجت الاسلام و المسلمین حاج سید احمد خمینی(ره): امام شدیداً عاطفی بودند. یعنی مثلاً وقتی در نجف بودند، گاهی خواهرهایمان به آنجا می آمدند و بعد می خواستند بروند، طوری بود که من موقع خداحافظی قدرت ایستادن در حیاط و دیدن خداحافظی آنها را نداشتم.

و همچنین می فرمایند: بارها می شد که من وارد اتاق می شدم به طوری که امام(ره) مرا نمی دیدند. می دیدم که امام به زانو روی زمین نشسته اند و پسر م علی روی دوششان سوار است و با امام دارد بازی می کند.

۱۱- نظم و انضباط:

امام خمینی (ره) در گذر زندگی پر فراز و نشیب خویش از چنان نظمی برخوردار بود که اطرافیان او به مکرر گفته اند:

نظم امام (ره) به حدی است که انسان می تواند طبق اجرای کار ایشان، ساعت کار خود را تنظیم کند. اطرافیان حضرت امام در نجف اشرف از حرکت و سکون و خواب و بیداری و نشست و برخاست ایشان در می یافتند که چه ساعت از روز و شب است.

بررسی سیره امام خمینی (ره) در ماه مبارک رمضان

عبادت به معنای اظهار ذلت و بندگی، عالی ترین نوع تذل و کرنش در برابر خدا است. در اهمیت عبادت، همین بس که آفرینش هستی و بعثت پیامبران برای عبادت است.

آیت الله توسلی: سرّ این معنا که امام ملاقاتهای خودشان را در ماه مبارک رمضان تعطیل می کردند این بود که بیشتر به دعا و قرآن و خلاصه به خودشان برسند، امام می فرمودند: «خود ماه رمضان کاری است.»

حجت الاسلام و المسلمین رحیمیان: امام در ماه مبارک رمضان بسیار با قرآن مأنوس بودند. من یاد ندارم که در این ماه شریف خصوصاً در ماه رمضان آخر عمرشان که اوایل سال ۶۸ بود به محضر ایشان مشرف شوم و ایشان را جز در حالت قرآن خواندن ببینم. هر وقت که کاری پیش می آمد و به محضرشان می رسیدم می دیدم که مشغول تلاوت قرآن مجید هستند.

حجت الاسلام و المسلمین آشتیانی: امام به نقل از نزدیکان شان برای ماههای ویژه ای چون رمضان برنامه ای خاص داشتند، به طوری که در این ماه عزیز شعر نمی خواندند، شعر نمی سرودند و گوش به شعر نمی دادند و دگرگونی خاصی متناسب با این ماه مبارک در زندگی خود ایجاد می کردند، به گونه ای که این ماه را سراسر به تلاوت قرآن مجید، دعا و انجام مستحبات مربوط به ماه رمضان سپری می کردند.

خانم فاطمه طباطبایی: رمضان سال قبل از رحلت امام(ره) را خوب به یاد دارم. بعضی وقت ها هر بار که به دلیلی نزد ایشان می رفتم و سعادت پیدا می کردم با ایشان نماز بخوانم، وارد اتاقشان که می شدم می دیدم قیافه ایشان کاملاً برافروخته است و چنان اشک می ریختند که دیگر دستمال کفاف اشکشان را نمی داد و کنار دستشان حوله می گذاشتند. امام شب ها چنین حالتی داشتند و این واقعاً معاشقه ایشان با خدا بود.

عبادت و تهجد:

از جمله برنامه های ویژه حضرت امام(ره) در ماه مبارک رمضان عبادت و تهجد بود. امام عبادت را ابزار رسیدن به عشق الهی می دانستند. و به صراحت بیان می کردند که در وادی عشق نباید به عبادت به چشم وسیله ای برای رسیدن به بهشت نگاه کرد.

امام(ره) توجه خاصی به نوافل داشته و هرگز نوافل اش را ترک نمی فرمود. نقل شده که امام در نجف اشرف با آن گرمای شدید هوا ماه رمضان را روزه می گرفت و با این که در سنین پیری بودند و ضعف بسیار داشتند تا نماز مغرب و عشاء را به همراه نوافل به جای نمی آوردند. افطار نمی کردند و شب ها تا صبح نماز و دعا می خواندند و بعد از نماز صبح مقداری استراحت می کردند. و صبح زود برای کارهایشان آماده می شدند.

حق نماز:

درس دیگری که می توانیم از زندگی امام(ره) بیاموزیم این است که در فاصله بعد از نماز ظهر و عصر که برای صرف ناهار می آمد، اگر در این مدت کوتاه چند دقیقه ای فرصت می شد، قرآن می خواند. با اینکه گاهی این زمان، کمتر از دو دقیقه بود، ولی ایشان نمی گذاشت که حتی چند دقیقه از عمر او بیهوده بگذرد. هنگامی که خبرنگارها برای مصاحبه می آمدند، تازمانی که وسایل شان را بچینند، وقت خود را از دست نمی داد و به کاری می پرداخت. امام(ره) با این رفتارها به ما می آموزد که در هیچ لحظه ای مبدا اصل و مبدأ را فراموش کنید.

دقت و نظم امام(ره) در رابطه با وقت نماز و درک حقیقی نماز آن قدر چشم گیر بود که پلیس های فرانسه از زمان رفت و آمد امام برای نماز، ساعت شان را تنظیم می کردند. شاید این دقت در وقت نماز، برای بیشتر مردم درک نشود. با این حال وقتی انسان به این درجه، یعنی به نظاره گری در آسمان و زمین می رسد، این امر برایش طبیعی است. وقتی به نماز می ایستاد، حس می کردیم که تمام وجودشان نماز می خواند.

همیشه وقتی چند نفر از برادرها برای حفاظت ایشان می ایستادند، امام (ره) می فرمود: احتیاجی نیست، در ساعت نماز، باید نماز خواند.

مطلب پندآموز دیگر، خاطره روزی است که رئیس پلیس نوفل لوشاتو، عکسی از امام را که در حال قنوت بود، آورد که ایشان امضا کنند. امام عکس را گرفت و امضا کرد. وقتی به امضا توجه کردم، دیدم مثل دیگر امضاهايش نیست و اسم شان را ننوشته اند. عرض کردم: مثل اینکه امضای شما، مثل بقیه امضاها نیست. امام فرمود: چون مسیحی هستند و رعایت وضو را نمی کنند، اسم روح الله را ننوشتم، مبدا دست شان مسح کند. این همه دقت برای اینکه مبدا یک گناهی انجام شود که ایشان هم مثلاً در بی احتیاطی شریک باشد، واقعا آموزنده است؛ اینها به ما چگونه زیستن را می آموزد.

شب زنده داری:

یکی از استادان قم نقل می کرد که شبی قبل از تبعید و زندان حضرت امام خمینی رحمه الله علیه در قم مهمان حاج آقا مصطفی بودم. البته حاج آقا مصطفی نیز منزل آقا بودند و خانه جداگانه ای نداشتند. گفت نصف شب از خواب پریدم و دیدم که صدای آه و ناله در خانه بلند است و نگران شدم که چه اتفاقی افتاده است. حاج آقا مصطفی را که پهلویم خوابیده بود، بیدار کردم و گفتم: بلند شو ببین در خانه تان چه خبر است؟ مرحوم حاج آقا مصطفی بلند شد و نشست و گوش داد و دوباره خوابید و گفت: آقا مست مشغول تهجد است، مشغول عبادت است.

زمانی که ایشان را از تهران به قم در شب ۱۶ فروردین ۱۳۴۳ منتقل کردند، ساعت ۱۰ بود که به قم رسیدند. موج جمعیت و هجوم اهالی قم به طرف ایشان، بیش از این است که بتوان آن را وصف کرد. تا ساعت ۱۲/۵ شب ازدحام در منزل ایشان ادامه داشت. با چه وضعی مردم را قانع کردند که آنجا را ترک کنند. بعد از آنکه مردم پراکنده شدند، آنهایی که آن شب در خدمت ایشان بودند و آنجا خوابیده بودند، گفتند: آقا دو ساعتی استراحت کرد و بعد بلند شد و مشغول تهجد شد. این مطلب را آنهایی که از

نزدیک با ایشان ارتباط داشتند، بارها گفته اند که شاید بیش از ۵۰ سال است که فجرى طالع نشده است که چشم امام (ره) در خواب بوده باشد.

تهجد و کرامت:

مسافرت های بسیاری با ایشان کردیم و خدا می داند در مسافرت مشهد یک اخلاق پدرانہ ای نسبت به ما مبذول داشتند که هر وقت یادمان می آید، شرمندہ آن روزگارهایی هستیم که در خدمتشان به ارض مقدس مشرف بودیم. در آن زمان قسمت هایی از ایران زیر نظر دولت های شوروی و آمریکا و انگلیس بود. وقتی از ارض اقدس برمی گشتیم، در بین راه روس ها برای بازرسی جلوی ماشین ما را گرفتند. همگی پیاده شدیم و چون امام از اول تکلیف، مراقب تهجد نماز شب بود و این عمل صددرصد از ایشان ترک نشده بود، بعد از پیاده شدن خواست که نماز شب بخواند. آنجا هم وسط بیابان بود و آبی وجود نداشت.

یک وقت نگاه کردیم، دیدیم که آبی جاری شد، ایشان آستین بالا زد و وضو گرفت. به هر حال ما در آن سفر یک چنین کرامتی از ایشان دیدیم.

اهمیت نماز اول وقت:

روزی که شاه فرار کرد، تمام نمایندگان رسانه های گروهی دنیا، در نوفل لوشاتو با حضرت امام رحمه الله علیه برنامه مصاحبه داشتند. شاید ۱۵۰ شبکه تلویزیونی در سراسر دنیا به طور مستقیم این برنامه را پخش می کردند. زیرا یکی از بزرگ ترین رویدادهای تاریخی انقلاب به وقوع پیوست. همه می خواستند نظر امام (ره) را بدانند. ایشان چند دقیقه صحبت کرد. بعد، از من پرسید ظهر شده است؟ گفتم: همین الآن ظهر شد. امام گفت: «والسلام علیکم و رحمۃ اللہ». در آن لحظه، ایشان موضوع به آن مهمی را به خاطر اقامه نماز در اول وقت، رها کرد. در شرایطی که رسانه های بیگانه برای میلیون ها بیننده خود، در حال ارسال خبر و مصاحبه بودند، امام اقامه نماز در اول وقت را بر ادامه مصاحبه ترجیح داد.

عبادت به معنای اظهار ذلت و بندگی، عالی ترین نوع تذلل و کرنش در برابر خدا است. در اهمیت عبادت، همین بس که آفرینش هستی و بعثت پیامبران برای عبادت است. خداوند در قرآن می فرماید: **وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ**؛ هدف از آفرینش هستی و جن و انس، عبادت خداوند است.

کارنامه همه انبیا و رسالت آنها نیز، دعوت مردم به پرستش خداوند بوده است: **وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ**.

نقش عبادت در شخصیت و زندگی انسان:

از آن جا که فطرت، پایه و اساس شخصیت انسان را تشکیل می دهد و شکوفایی آن جز در مسیر عبادت ممکن نیست و آن یک نیاز اصیل فطری است. بنابراین عبادت زمینه ساز شخصیت انسان و رشد دهنده کمالات او است که البته عبادت با دو ویژگی «اطاعت» و «خضوع و خشوع» مشخص می شود.

حقیقت این است که جنبه های عبادی و معنوی، موتور شخصیت انسان است و داشتن صفات عالی و روحیه قوی، اراده محکم، استقامت در برابر مشکلات و تسلط بر نفس در حالات مختلف، جز از طریق عبادت و ارتباط روحی و معنوی با کانون معنوی عالم؛ یعنی خدا، امکان ندارد. در صفحات قبل، از صبر و روحیه بالای امام در برابر مصائبی همچون شهادت فرزند بزرگوارشان یا شهادت دکتر بهشتی و هفتاد و دو تن از یارانشان، سخن گفتیم و این که امام پس از شهادت آیت الله بهشتی، قضیه ای را نقل می کنند که یکی از علما بالای منبر بودند که به ایشان خبر می دهند که حادثه ای اتفاق افتاده، ایشان می فرمایند: تقارب آجال شده است؛ یعنی خداوند اجل ها را نزدیک کرده و بنا بوده این ها در مدت پراکنده ای بمیرند که خداوند، اجل ها را نزدیک کرد. به طور قطع و یقین، وجود این روحیه بالا و تحمل مصائب در ایشان چیزی جز ارتباط با خدا و ملکوت که نتیجه سازندگی های روحی و معنوی است، نمی باشد.

عبادت، قرار دادن همه ابعاد زندگی در مسیر خواست و رضای الهی است. این گونه رنگ خدایی زدن به کارها، تأثیر مهمی در زندگی انسان دارد

اهمیت نماز اول وقت:

نماز از جمله مهم ترین و بارزترین عبادات است و بیش ترین سفارش انبیا نیز درباره نماز است. حضرت لقمان (ع) به فرزندش چنین سفارش کرد: **يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ؛** فرزندم نماز را بر پای دار.

رفتار اولیای خدا نیز اهمیت و جایگاه آن را بیان می کند. نماز جزء برنامه انبیا بوده است. حضرت عیسی (ع) در گهواره می گوید: **وَ أَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا؛** خداوند، مرا تا زنده ام به نماز و زکات سفارش کرده است.

امام حسین (ع) در روز عاشورا و در میدان نبرد و مبارزه و در برابر امواج تیرهای دشمن، نماز را رها نکرد. پیشوایان معصوم ما، هنگام نماز، رنگ از رخسارشان می پرید و معتقد بودند وقت نماز و ادای امانت الهی است.

اگر حقیقتاً به اهمیت نماز اول وقت و موقعیت و فضیلت این فریضه پی ببریم و تأکید و توصیه قرآن و پیامبر اکرم (ص) و اهل بیت (ع) را مورد دقت نظر قرار دهیم، هرگز به خود اجازه نمی دهیم که این فریضه الهی را به نحوی مورد اهانت قرار دهیم.

یکی از موجبات سبک شمردن نماز، تأخیر بی مورد آن است که متأسفانه عده ای از ما نمازگزاران، به آن مبتلا هستیم. انجام نماز اول وقت، آن قدر سفارش شده که گویی واجب است. اولیای خدا، هرگز، نماز اول وقت را بدون عذر به تأخیر نمی انداختند. در سخت ترین شرایط، مراقب بودند که نماز را در اول وقت اقامه کنند. هر چند این شرایط، شرایط جنگ بود.

روایت شده که در جنگ صفین، که از مهم ترین جنگ های حضرت علی (ع) بود، تعدادی از سپاهیان مشاهده کردند که حضرت صورت را به آسمان گرفته و به آفتاب می نگرد. ابن عباس که در آن جا حاضر بود، جلو رفت و علت را سؤال کرد. حضرت فرمودند: می خواهم وقت نماز را بدانم. ابن عباس گفت: در این گیر و دار اشتغال به جنگ، چه هنگام نماز است. حضرت فرمود: ما برای چه با این قوم می جنگیم، آیا جز برای این است که نماز بر پا شود.

نماز اول وقت در دوران زندگی و بیماری حضرت امام (ره):

نماز اول وقت امام (ره) در دوران جوانی، تبعید و مبارزه، رهبری، بیماری و حتی ساعتی قبل از ارتحال، ترک نشد. ایشان هیچ گاه به خاطر مشغله یا سختی های تبعید و مبارزه یا در داخل اتومبیل ساواک بودن یا به علت بیماری و کسالت، نماز را از اول وقتش به تأخیر نیانداختند، به برخی از نمونه ها اشاره می کنیم:

۱- سر تیپ شهید علی صیاد شیرازی نقل می کند: حتی زمانی که در بحبوحه جنگ، با کمبودها و تنگناهای زیادی مواجه شدیم و در صدد رفع آن بودیم و امام هم پیگیر کار بودند و برای گزارش کار خدمت ایشان رسیدیم؛ رئیس جمهور و رئیس مجلس و فرماندهان نیروی زمینی و سپاه هم حضور داشتند، هنوز گزارش تمام نشده بود که امام جلسه را ترک کردند و فرمودند: وقت نماز است.

۲- آیت الله توسلی نقل می کند: روزی سران کشورهای اسلامی برای قضیه صلح ایران و عراق به خدمت امام رسیدند، وسط جلسه بود که اذان ظهر شد، امام بلند شدند و فرمودند: می خواهم نماز بخوانم. سپس عطر زدند و به نماز ایستادند و ما هم پشت سر ایشان ایستادیم.

۳- خانم زهرا مصطفوی (دختر امام) می گوید: مهم ترین عمل امام، نماز ایشان بود. ایشان تا آخرین لحظه، حتی نافله های نماز را ترک نکردند. حتی وقتی که نمی توانستند لبانشان را تکان بدهند، با حرکت

انگشت نماز می خواندند... برخی از پزشکان فکر می کردند ایشان چیزی می خواهند، ولی من گفتم که خیر، ایشان دارند نماز می خوانند. این اهمیت نماز بود و آخرین پیام امام نماز بود.

توجه امام(ره) به مستحبات عبادات:

امام(ره) نه تنها در مورد واجبات، بسیار حساس و دقیق بودند، بلکه راجع به مستحبات هم دقت زیادی می کردند و در تمامی اعمال و رفتار، چه عبادی و چه غیر عبادی، مستحبات و مکروهات آن را رعایت می کردند و در مورد مستحبات نماز هم مقید به انجام تمامی آن ها بودند.

امام، در اواخر عمر نیز مانند دوران جوانی شان، عبادت می کردند. زمانی که در بیمارستان بودند با وجودی که سرم به دست و پایشان وصل بود، بر روی تخت بیمارستان، حتی یکی از مستحبات را ترک نکردند؛ تعقیبات، قرآن، عطر، تحت الحنک، شانه و تمامی مستحبات نماز را به جا می آوردند.

آقای عیسی جعفری (خدمتکار امام) نقل می کند: من بارها شاهد بودم که امام(ره) پس از این که نماز واجباتش تمام می شد، هر دو دست را به روی چشمانشان می گذاشتند و آیه الكرسی و آیات دیگری را که در این رابطه وارد است، می خواندند.

نماز شب:

از دیگر مستحباتی که امام (ره) نسبت به آن بسیار مقید بودند، نماز شب بود. قبل از بیان نمونه هایی از نماز شب ایشان و چگونگی برپاداری آن، به توصیف شب و شب زنده داری و فضیلت نماز شب می پردازیم. تا سرّ علاقه صالحان و سالکان به این موهبت الهی آشکار شود.

۱- توصیف شب و شب زنده داری

شب تقدم ذاتی بر روز دارد؛ زیرا که در آیات کریمه بر روز مقدم شده است: **وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ * وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ** و میعاد حضرت موسی(ع) نیز با شب بسته شده: **وَإِعْدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً** و نیز کلیم الله، در شب، به امر خدا، بنی اسرائیل را از مصر خارج ساخت و متعاقباً فرعون و قبطیان هم غرق شدند: **فَأَسْرِبِعَادِي لَيْلًا** همچنین معراج اشرف کائنات؛ حضرت ختمی مرتبت هم در شب بوده است: **سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا** و در نهایت، نزول تمامت قرآن بر بیت المعمور نیز در شب واقع گشته است: **إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ** و معراج یونس نیز در ظلمات شب بوده است و سرانجام، در شب است که می توان برکات آسمانی را به چنگ آورد.

امام(ره) نیز بر نماز شب و تهجد و شب زنده داری، تعصب خاصی داشتند و این عمل را از پانزده سالگی انجام می دادند.

ذکر:

امام خمینی (ره)، همیشه در حال ذکر گفتن بودند؛ حتی زمانی که رادیو گوش می کردند، ورزش می کردند، یا تلویزیون تماشا می کردند، ذکر گفتن ایشان قطع نمی شد؛ بلکه ذکر در برنامه منظم روزانه امام از جایگاه خاصی برخوردار بود. یکی از دوستان امام می گوید: امام در آخرین سجده نماز عصرشان، همیشه ذکر «یا کریم یا لطیف» را می گفته اند. ایشان می گفت این دو کلمه به قدری جامعیت دارند که انسان را از هر ذکر دیگری مستغنی می کند؛ چون هرچه را که انسان از خدا طلب کند یا به واسطه کرم و یا لطف حضرت حق است که به او عطا خواهد شد.

حجت الاسلام توسلی نقل می کند: تا آخرین لحظات در حال ذکر بودند و در حال ذکر گفتن چشم از جهان فرو بستند.

این انس با معبود است که چنین قدرتی را به آدمی می دهد که با این ضعف جسمانی و با این درد کشنده که ده روز به طول انجامید و امام را زجر داد؛ با این حالتی که امام قادر به پلک زدن نبودند، اما نماز و ذکرشان چنان واضح به گوش می رسید و فصیح بیان می شد که امید بهبودی را در دل همه زنده می کرد. این همان روح تعبد و بندگی است.

دعا راه خودسازی و خودشناسی:

در آیات و روایات اسلامی اهمیت زیادی به مسأله دعا داده شده است. ولی ممکن است قبول این امر برای بعضی در ابتدا سنگین باشد که دعا کردن کار بسیار آسانی است و از همه کس ساخته است و یا قدم را از این فراتر نهند و بگویند: دعا کار افراد بیچاره است. ولی اشتباه از این جا ناشی می شود که دعا را خالی و عاری از شرایطش می نگرند، در حالی که اگر شرایط خاص دعا در نظر گرفته شود، این حقیقت به وضوح ثابت می شود که دعا وسیله مؤثری است برای خودسازی و پیوند نزدیکی است میان انسان و خدا.

در روایتی از پیامبر اکرم (ص) می خوانیم: «الدُّعَاءُ سَلْحُ الْمُؤْمِنِ وَ عَمُودُ الدِّينِ وَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ»؛ دعا اسلحه مؤمن است و ستون دین و نور آسمان ها و زمین است.

این اهمیت و تقید به دعا را در زندگی امام (ره) می توان به وضوح دید.

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) می فرمایند: یک بار از امام (ره) سؤال کردم که در میان دعاهای معروف به کدام یک از آن ها بیشتر انس یا اعتقاد دارید، ایشان بعد از تأملی فرمودند: دعای کمیل و مناجات شعبانیه.

زیارت:

یکی از راه های بزرگداشت مفاخر و صاحبان کمال، زیارت آنان است که در حقیقت موجب بقا و استمرار حیات علمی، هنری و معنوی آنان می گردد. افزون بر این که عامل پیوند نسل حاضر و نسل های آینده با نسل های گذشته و وسیله ارتباط روحی با آنان و کمالاتشان است. آنچه از سیره امام برداشت می شود، از میان زیارات مأثوره، امام (ره)، نظر خاصی به زیارت عاشورا و جامعه کبیره و امین الله داشته اند.

حجت الاسلام سید علی غیوری می گوید: در یکی از جلسات خصوصی که به محضرشان شرفیاب شدم، صحبت از دعا شد، از مجموع فرمایشات ایشان، بنده علم پیدا کردم که سال های متمادی زیارت عاشورای ایشان ترک نشده و همچنین چندین سالی که عراق بودند، زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام را هر شب؛ ساعتی معین، انجام می دادند و بسیار کم اتفاق افتاد که شبی را ترک کنند

حجت الاسلام رسولی محلاتی می گوید: امام اوقاتی که زیارت عاشورا می خواندند، صد لعن و صد سلام را معمولاً در حال قدم زدن می خواندند. ایشان زیارت عاشورا را در ماه محرم و معمولاً یک اربعین (چهل روز) می خواندند.

از خصوصیات و ویژگی های بارز معنوی امام(ره)، تقید ایشان به زیارت و توسل به اهل بیت عصمت و طهارت (ع) بود، ایشان در نجف اشرف به مدت پانزده سال به طور مداوم زیارت جامعه کبیره را می خواندند.

حجت الاسلام رحیمیان در این خصوص می گوید: حضرت امام(ره)، در طول مدت چهارده سالی که در نجف اشرف اقامت داشتند، هر شب سه ساعت بعد از غروب آفتاب؛ در تمام فصول سال، به عزم زیارت حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) از منزل خارج می شدند. مسافت بین خانه تا صحن مطهر را به طور پیاده در حدود هفت دقیقه طی می کردند، از در قبله وارد صحن و از کفش کن ضلع زاویه جنوبی ایوان عبور و بعد از اذن دخول در رواق، به حرم مطهر مشرف می شدند.

امام خمینی(ره)، پیرامون شخصیت ممتاز حضرت علی (ع) می فرماید: حضرت امیر سلام الله علیه، از جهت معنویت، یک نفر نبود، همه عالم بود.

و امام زمان(عج) را عصاره خلقت می دانست.

با چنین دیدگاهی که امام خمینی نسبت به اهل بیت دارد، طبیعی است که واله و شیدای آن بزرگان معصوم (ع) باشد، در راه مکتبشان جان فشانی کند، دنیا را به سوی آنان بخواند، هر صبحگاه و شامگاه به آن ها توسل جوید، در مصیبت آنان سخت بگرید و از شادی آن ها شادمان گردد.

تشریف امام (ره) به حرم حضرت علی (ع) نه تنها ترک نشد؛ بلکه حتی یک سال که در عراق کودتایی به وقوع پیوست و حکومت نظامی اعلام شد، در آن شب هم زیارت امام ترک نشد. به نقل از فرزند امام - حاج آقا مصطفی - امام در آن شب به پشت بام رفتند و رو به حرم ایستاده و زیارت خواندند.

تشریف امام (ره) به حرم مطهر با آداب خاصی همراه بود که شایان توجه است: امام با کمال ادب و متانت، اذن دخول می خواند، از طرف پایین پا وارد حرم می شد، مقید بود که از بالای سر عبور نکند، هنگامی که مقابل ضریح می رسید، زیارت «امین الله» را می خواند، دوباره به طرف پایین پا برمی گشت و در گوشه ای نشسته و دعا می خواند. سپس دو رکعت نماز می خواند. آنگاه با ادب خاصی حرم را ترک می گفت.

امام (ره) در بزرگداشت شخصیت معصومین (ع)، اهتمام وافر داشت، عمری را در ترویج عقاید و افکار آنان سپری کرد، هیچ گاه نام آن ها را بدون احترام و درود بر زبان جاری نمی کرد، تا آن جا که امکان داشت مجالس جشن و عزایشان را بر پا می کرد و خود نیز در هر فرصت مناسب، خالصانه ترین اشک خویش را نثار آن فرزندان والا می کرد.

عشق به اهل بیت (ع)

عشق و محبت به خاطر جاذبه ای که دارد، محب را به سوی محبوب جذب می کند و افکار و عقاید او را در قلب محب زنده می سازد. به این جهت، هرچه محبت شدیدتر باشد، سنخیت روحی بین محب و محبوب، بیش تر است.

حضرت علی (ع) می فرماید: «أَحْسَنُ الْحَسَنَاتِ حُبُّنَا وَأَسْوَأُ السَّيِّئَاتِ بُغْضُنَا»؛ نیکوترین خوبی ها، محبت ما (خاندان) است و بدترین بدی ها، دشمن داشتن ما است.

عشق و محبت به اهل بیت (ع)، سراسر وجود امام را فرا گرفته بود؛ به حدی که خویش را همواره به آنان نزدیک می دید: ایشان عملاً در برخورد با مشاهد مشرفه و در تشریف به زیارت قبور مطهر معصومین مثل این که امام را ناظر و حاضر در جلو چشم خود می دیدند.

علاقه امام به اهل بیت (ع)، وصف ناشدنی است و همین این که نام مبارک امام حسین (ع) را می شنید، بی اختیار اشک چشمان مبارک، جاری می شد. امام، عاشق ایشان بود؛ امامی که در برابر مشکلات و مصائبی؛ چون: شهادت آقا مصطفی، خم به ابرو نیاورد، به مجرد این که روضه خوان، سلامی به ابا عبدالله (ع) می دهد، قطرات اشک از دیدگانش جاری می شود.

پس از ذکر خاطرات از نحوه زیارت امام، چنین نتیجه می گیریم:

۱- امام (ره) در برنامه زیارت خود، بسیار منظم بودند؛ پانزده سال رأس ساعت معین و در مکان معین، زیارت معینی را خواندن، یک نظم فوق العاده است که خود، یکی از راه های موفقیت ایشان بوده است.

۲- ایشان، زیارت امین الله را که معتبرترین زیارت است و عالی ترین مضامین را دارا است، پیوسته می خواندند. و پس از آن، زیارت جامعه را می خواندند، که خود، یک دوره امام شناسی است.

۳- برنامه زیارت، جزئی از برنامه های کاری امام بوده است. همان طور که ایشان به تعلیم و تعلم اهمیت می دادند، به همان اندازه به زیارت هم اهمیت می دادند.

حاج احمد آقا (ره) می گوید: عبادت و ارتباط امام (ره) با خدا، چیزی نیست که بتوانم ترسیمش کنم، تا آن جا که توانسته ام با دوستان پدرم تماس گرفته ام و از مادرم در این باره سؤال کرده ام، همه بر این قولند که امام (ره) با خدای خود رابطه ای خاص داشت. امام (ره) چنان در خدا فانی است و چنان از معشوق خود سخن می گوید که مو بر اندام انسان راست می شود. و گاهی در مصائب و گرفتاری ها که مسئولان خدمت امام می رسند، ایشان آن چنان از خدا سخن می گویند که گویی هیچ چیزی نمی بینند جز خدا، چنان می گویند: تترسید خدا با ما است و چنان در باور و اعتقاد، متکی به خدا می باشند که بذر ایمان را در دل های حاضرین می پاشد.

این ارتباط با خدا، از عشق عمیق امام (ره) به خدا سرچشمه می گرفت. و نتیجه این خضوع و خشوع در برابر حق، مردمی بودن ایشان و علاقه به مردم بود. امام (ره)، به حق، مردمی ترین رهبر جهان بود و در روزهای اول انقلاب، روزی شش ساعت ملاقات حضوری با مردم داشتند.

توجه به جنبه های عبادی وصیت نامه امام (ره)

امام (ره) در وصیت نامه خود، بزرگ ترین افتخار خود را پیاده کردن مکتب اسلام می دانند که بزرگترین الگوهای آن پس از پیامبر (ص)، امامان (ع) می باشند؛ زیرا که خود به اوج عرفان و معرفت نائل آمده اند. ایشان می فرمایند: ما مفتخریم که ادعیه حیات بخش که او را قرآن صاعد می خوانند، از ائمه معصومین ما است. ما به مناجات شعبانیه امامان و دعای عرفات حسین بن علی - علیهما السلام - و صحیفه سجادیه؛ این زبور آل محمد و صحیفه فاطمیه که کتاب الهام شده از جانب خداوند تعالی به زهرای مرضیه است، از ما است.

امام (ره) در جای دیگری از وصیتنامه می فرمایند: من اکنون به ملت های شریف ستمدیده و به ملت عزیز ایران توصیه می کنم که... از نماز جمعه و جماعت که بیانگر بُعد سیاسی نماز است، هرگز غفلت نکنند... و از آن جمله مراسم عزاداری ائمه اطهار به ویژه سید مظلومان و سرور شهیدان؛ حضرت ابی عبدالله الحسین، صلوات وافر الهی و انبیا و ملائکه الله و صلحا، بر روح بزرگ حماسی او باد، هیچ گاه

غفلت نکنند و بدانند آنچه دستور ائمه - علیهم السلام - برای بزرگداشت این حماسه تاریخی اسلام است و آنچه لعن و نفرین بر ستمگران آل بیت است، تمام فریاد قهرمانانه ملت ها است، بر سردمداران ستم پیشه در طول تاریخ الی الابد.

تحلیل امام(ره) از نماز که اوج عبادت و معراج مؤمن است، علاوه بر جنبه عبادی، متوجه بعد سیاسی آن نیز هست و آن به جماعت برگزار شدن آن است که نشانگر قدرت وحدت و روحیه اجتماعی مسلمین است. همچنین در عزاداری امام حسین (ع) که سازنده روح انسان و تقویت کننده عاطفه دینی و به وجود آورنده روحیه شهادت طلبی در انسان است، یک جهت سیاسی مهم که لعن و نفرین بر ستمگران طول تاریخ است، نیز گوشزد می شود. این بینش جامع امام بود که اسلام را در جهات مختلف مطرح می کرد.

انس با قرآن

یکی دیگر از ویژگی ها و رفتارهای مثال زدنی امام که به صورت الگویی برای همگان درآمده است، انس بیش از حد امام (ره) با قرآن بود؛ و به طور یقین می توان گفت: قرآن، نه در لفظ؛ بلکه عملاً کتاب زندگی برای امام بوده است.

امام(ره) از اوایل عمر تا پایان حیات مادی خود، هر روز مقداری قرآن می خواندند و این، یکی از کارهای روزانه ایشان بوده است. ایشان به واسطه همان نظم دقیقی که در زندگی داشتند، ساعتی را نیز برای تلاوت و انس با قرآن اختصاص می دادند، به طوری که در آن ساعت، کسی نزد ایشان نمی رفت و ایشان هم پاسخگوی سؤال کسی نبود و تنها جان و دل را به قرآن سپرده بود و توجه به آیات قرآن و دریافت معانی آن را، اصل می دانستند.

نمونه هایی از انس حضرت امام (ره) با قرآن:

امام(ره) وقتی در نجف بودند، در ماه مبارک رمضان هر سه روز، یک بار قرآن را ختم می کردند. اما زمانی که در جماران بودند به خاطر کهولت سن، هر ده روز یک بار قرآن را ختم می کردند. ایشان همواره با قرآن مانوس بودند، یک جزء قرآن را هشت قسمت کرده و هر قسمت را در زمانی خاص قرائت می کردند. گاهی می دیدم مدت ها در یک جمله قرآن مکث می کردند.

حضرت امام(ره) نظمشان اجازه نمی داد که هر وقت که بخواهد، قرآن بخوانند؛ بلکه ایشان دقیقاً و سر ساعت روزی هفت مرتبه قرآن می خواندند.

توجه ویژه به قرآن:

امام خمینی (ره) توجه ویژه ای به قرآن داشت به طوری که روزی هفت بار قرآن می خواندند. هر فرصتی که به دست می آوردند - ولو اندک - قرآن می خواندند. بارها دیده شد که امام (ره) حتی در دقایقی قبل از آماده شدن سفره که معمولاً به بطالت می گذرد قرآن تلاوت می نمود.

شکوه تعبد در سیره عبادی امام خمینی (ره):

الف) نماز شب و اشک شبانه :

خانم صدیقه مصطفوی (دختر امام (قدّس سرّه)) می گوید:

یادم می آید از دوران کودکی کم خواب بودم، چندین بار نیمه شب بیدار می شدم و مکرر نماز شب آقا را می دیدم. از خود می پرسیدم: چرا آقا در هنگام شب این قدر گریه می کند. خیلی از شبها مهتاب بود و در پرتو روشنایی آن اشک چشم آقا را مشاهده می کردم و این وضع برای من که طفلی بیش نبودم، شگفت آور بود. در دورانی هم که به نجف می رفتم و بچه های کوچک داشتم و شبها بیدار می شدم، آقا در اتاقش که رو به روی محل اقامت ما بود، در ایوان کوچکی نماز می خواند و من احساس می کردم برای اینکه صدایش را نشنوم، گریه شبش را با بلندگویی که مناجات پخش می کرد، تطبیق می داد. من چون بیدار بودم، صدای گریه آقا را می شنیدم

حجت الاسلام و المسلمین حسن ثقفی گفته است:

هنگامی که امام (ره) برای اقامه نماز شب برمیخواست، مقید بود که بی سر و صدا باشد. یادم هست در پاریس دو اتاق کوچک بود و من که آنجا می‌خوابیدم، می‌دیدم امام خیلی آهسته و واقعاً مثل یک سایه برمی‌خاست و بدون سروصدا وضو می‌گرفت و نماز شب را برپا می‌داشت. برخی از خویشاوندان که از پانزده سالگی با امام بوده‌اند، گفته‌اند از دوران نوجوانی که با امام خمینی بودیم، آقا یک چراغ موشی کوچک می‌گرفت و برای اینکه هیچ کس بیدار نشود به یک قسمت دیگر می‌رفت و نماز شب می‌خواند. همسر امام (ره) می‌گوید:

تا حالا نشده که من از نماز شب ایشان بیدار شوم. چون چراغ را مطلقاً روشن نمی‌کرد، حتی چراغ دستشویی را روشن نمی‌گذاشت تا کسی بیدار نشود. هنگام وضوی نماز شب یک ابر زیر شیر آب می‌گذاشت تا صدای چکه و ریزش آب موجب بیدار شدن کسی نگردد.

آیت الله سید مصطفی خوانساری هم صحنه‌ای از عبادت امام (ره) را این‌گونه نقل کرده است:

یک سال در قم برف زیادی آمده بود و سیل، نصف این شهر را خراب کرده بود. در همان وضع و با آن شدت سرما و یخ‌بندان، امام نیمه‌های شب از مدرسه دارالشفاء به مدرسه فیضیه می‌آمد و به هر زحمتی بود، یخ حوض مدرسه را می‌شکست و وضو می‌گرفت و زیر مَدْرَس می‌رفت و در تاریکی مشغول نماز شب می‌شد. حال چه حس و حالی داشت، نمی‌توانم بازگو کنم. با یک سرور و شادی نماز شب را به جا می‌آورد و هنگام اذان می‌آمد، مسجد بالاسر و پشت سر آیت الله حاج میرزا جواد ملکی به نماز می‌ایستاد و بعد برمی‌گشت و مشغول مباحثاتش می‌شد

حتی در شب پرواز سرنوشت ساز دوازدهم بهمن ۱۳۵۷، این برنامه امام ترک نشد. یکی از همراهان امام (ره) که در هواپیما بود، نقل می‌کند، به احترام آقا طبقه بالای هواپیما را اختصاص به امام دادند تا در آنجا استراحت کند و کسی مزاحمش نباشد. من جسارت کردم و گفتم بروم ببینم آقا در چه حالی است. وقتی به طبقه بالا رفتم، دیدم آقا مشغول نماز هست، در حالی که اشک می‌ریزد.

ب) بیماری و نماز:

حضرت امام (ره) در قم بیمار شد. به دستور پزشک معالج، ایشان باید به تهران منتقل می‌شد. هوا بسیار سرد بود و برف می‌بارید. یخبندان عجیبی در جاده وجود داشت. حضرت امام با اینکه چندین ساعت در آمبولانس بود، به محض آنکه به بیمارستان قلب تهران منتقل شد، باز هم نماز شب را به جای آورد. بعد از عمل جراحی، هر لحظه که امام (ره) مشکل خاصی نداشت، چشمان خود را بر هم می‌نهاد و می‌خوابید.

حتی پزشکان به این شک افتادند که نکند اثر داروهای بیهوشی است، اما زمانی که وقت نماز شب فرا می‌رسید، خودش بیدار می‌شد و می‌فرمود: وقت نماز است این در حالی بود که برای به خواب رفتن ایشان به وی دارو می‌دادند، اما به همان حالت عادی رأس ساعت دو صبح نماز شب را اقامه می‌کرد و حتی شور و حال افزون‌تری داشت.

یکی از نزدیکان حضرت امام(ره) نقل می‌کرد، وقتی وارد اتاق بیمارستان شدم، ایشان را در حالت عجیبی یافتم. آن قدر گریسته بود که تمامی چهره منورش خیس شده بود. هنوز هم اشک‌های مبارکشان چون بارانی جاری بود و چنان با خدای خود راز و نیاز می‌کرد که من تحت تأثیر قرار گرفتم، وقتی متوجه من شد با حوله‌ای که بر شانه داشت، صورت مبارک را خشک کرد.

ج) مداومت بر نماز شب

حضرت امام(ره) در نخستین شب ورود به پاریس، در آپارتمان کوچکی اقامت کرد. هنگام خواب به اتاق خود رفت. ساعت دو صبح که به وقت نجف چهار و به وقت تهران چهار و نیم صبح بود، از اتاق بیرون آمد، وضو گرفت و برگشت. هنوز چهار ساعت به اذان صبح مانده بود. یکی از اطرافیان می‌گوید:

تعجب کردیم که چرا ایشان زودتر از خواب برخاسته است. صبح معما حل شد، زیرا امام(ره) فرمود: اینجا چه طور است؟ دیشب هر چه نشستم که صبح شود نماز بخوانم، هوا روشن نشد، مشخص گردید که ایشان به عادت هر شب مطابق به افق نجف اشرف دو ساعت به اذان صبح مانده برای نماز شب برخاسته است. خدمتشان گفتیم، افق اینجا با عراق دو ساعت اختلاف دارد. فرمود: بیاید ساعت مرا درست کنید.

د) امام(ره) و نماز جمعه:

حضرت امام خمینی(ره) در کتاب «کشف الاسرار» که در سنین جوانی و مقارن با نخستین سال‌های حکومت استبدادی محمدرضا شاه نوشت، اشاره‌ای کوتاه به مسئله نماز جمعه کرده است، ولی در کتاب «تحریر الوسیله» که در زمان تبعید در ترکیه تألیف فرمود، به طور مشروح درباره نماز جمعه بیان کرده است.

ایشان در پیامی به مناسبت عید سعید فطر سال ۱۳۵۸ فرمود:

اسلام دین سیاست است، دینی است که در احکام آن، سیاست به وضوح دیده می‌شود. هر روز اجتماعات در تمام مساجد کشورهای اسلامی از شهرستان‌ها گرفته تا دهات و قراء و قصبات چند مرتبه برپا می‌شود تا اینکه مسلمین از احوال خودشان و حال مستضعفین اطلاع پیدا کنند و از طرفی هر هفته یک اجتماع

بزرگ تشکیل می‌شود تا نماز جمعه که مشتمل بر دو خطبه است و در آن باید مسائل روز و احتیاجات کشور از جهت سیاسی، اجتماعی و اقتصادی مطرح شود، برپا گردد. اسلام مردم را برای مقاصد بزرگ به این اجتماعات دعوت کرده است.

ایشان درباره اهمیت نماز جمعه فرمود:

نماز جمعه یکی از بزرگ‌ترین پدیده‌های اسلامی و یکی از مهم‌ترین ره‌آوردهای انقلاب اسلامی ماست. اگر این انقلاب اسلامی جز این نماز جمعه به ما چیز دیگری نداده بود، برای ملت ما و مسلمین کافی بود.

(ه) امام (ره) و احترام به مساجد:

امام در یکی از سفرهایشان که مصادف با ماه رمضان بود، در مسجدی دور افتاده، متروک و بسیار کوچک که بیش از یک اتاق گلی نداشت، به اقامه نماز جماعت می‌پرداخت. این در حالی بود که عده‌ای از علما به او پیشنهاد کردند که در مسجد جامع شهر نماز جماعت را اقامه کند، ولی آن بزرگوار نپذیرفت و فرمود: «در مسجد جامع کسی هست که اقامه جماعت کند، ولی در اینجا کسی نیست. از این رو باید این مسجد را احیا کرد»

امام (ره) به انجام شعایر دینی خیلی مقید بود. برای مثال، در آداب مسجد آمده است که چنانچه کسی به مسجدی وارد شود، مستحب است دو رکعت نماز به عنوان تحیت مسجد بخواند. امام هر وقت به مسجدی وارد می‌شد، نماز تحیت را به جا می‌آورد. مسجدی بود به نام گذر قلعه که آیت الله خوانساری در آن نماز می‌خواند. امام به عنوان مأموم و نمازگزار در آن مسجد حاضر می‌شد و در غیاب مرحوم خوانساری هم امامت مسجد مزبور را بر عهده داشت. امام علاوه بر نافله‌ها نماز تحیت مسجد را هم می‌خواند.

آیت الله محمد یزدی می‌گوید:

زمانی که حضرت امام (ره) در قم تشریف داشت، یکی از دوستان او از کربلا آمده بود. امام اظهار علاقه کرد که به دیدار او برود. اتفاقاً روزی که قرار شد با امام به دیدار او برویم، باران آمده بود و کوچه‌ها پر از گل بود. با درشکه تا سرکوچه رفتیم. سپس آن آقا برای آنکه راه امام کوتاه شود، راهنمایی کرد که وارد حیاط مسجد شویم و از کوچه سر درآوریم. بعد از پیچ و خم کوتاهی به منزل دوست امام رسیدیم و دیدار دو آشنا صورت گرفت. در راه بازگشت، باز به در آن مسجد رسیدیم و خواستیم از همان راه برویم تا مسیر کوتاه شود و امام اذیت نشود، اما ایشان فرمود: مسجد را نباید مسیر عبور قرار داد. از کوچه برویم. گفتیم: آقا گل است، ناراحت می‌شوید. گفت: مانعی ندارد و راهش را گرفت و رفت، ما هم به دنبال ایشان راه افتادیم.

مهدویت در نگاه امام خمینی (ره)

امام خمینی (ره) مسئله مهدویت را یک موضوع تاریخی و سیاسی نمی داند، بلکه وجود حضرت مهدی (عج) و ظهور ایشان را کامل کننده مقصد انبیاء (ع) در اجرای عدالت در تمام عالم و در مراتب انسانیت می شمارد و این مطلب که امام عصر (عج) با وجود ظلم و فساد در جامعه ظهور می کند را نقد می کند و معنای حقیقی انتظار مهدویت را در اسلام، معنای جدید و مخالف با سکوت می داند و معتقد است، حضرت با ظهور خود، انحراف ها در نفوس، اخلاق، اعمال و عقاید اشخاص را به مرتبه اعتدال و صراط مستقیم برمی گرداند. امام خمینی (ره) معتقد است امام عصر، ولی الله و واسطه فیض و عنایات حق تعالی است و انسان کاملی است که صاحب ولایت مطلقه الهی و تداوم بخش رسالت انبیای الهی و سر امتداد ليله القدر است. به اعتقاد امام خمینی (ره) یکی از ویژگی های منجی بشریت، تحقق حکومتی است که در آن، مستضعفان وارثان زمین باشند که تمام احکام اسلام در آن اجرا می شود و یکی از اهداف مهدویت و مهدی موعود (عج)، ایجاد جامعه ای است که در میان افراد آن، آیین برادری حکمفرما است و اختلافی در میان نیست. در اندیشه امام خمینی (ره) تفسیر انتظار به گونه ای است که با روح حقیقت اسلام سازگار است؛ زیرا انتظار ظهور، باید به گونه ای مطرح شود که روحیه تحریک و پویایی در جهت تکامل معنوی، احیای معارف و دستورهای آسمانی و نشر حقایق دینی و زمینه عمل به آموزه های مذهبی را در میان افراد جامعه بیشتر ایجاد کند و مردم را به سوی زندگی همراه با معنویت پیش ببرد. به اعتقاد امام خمینی (ره) کسانی که افزایش گناه و معصیت را زمینه ظهور امام زمان (عج) می دانند یا حتی مردم را دعوت به گناه می کنند، عده ای منحرف و ساده لوح می باشند.

کلام آخر:

امام خمینی (ره) درباره اهمیت نماز می فرمایند:

در اسلام از نماز، هیچ فریضه ای بالاتر نیست. چه طور نماز را این قدر سستی می کنید در آن؟ از نماز همه این مسائل پیدا می شود. شما پرونده هایی که در دادگستری ها، در جاهای دیگر، دادگاه ها هست، بروید ببینید. از نمازخوان ها ببینید پرونده هست آنجا؟ از بی نمازها پرونده هست. هرچه پرونده پیدا کنید، پرونده بی نمازهاست. نماز پشتوانه ملت است. سیدالشهدا در همان ظهر عاشورا، که جنگ بود و آن جنگ بزرگ بود و همه در معرض خطر بودند، وقتی یکی از اصحاب گفت: ظهر شده است، فرمود که «یاد من آوردید، یاد آوردید نماز را و خدا تو را از نماز گزاران حساب کند.» و ایستاد همانجا نماز خواند؛ نگفت که ما می خواهیم جنگ بکنیم. خیر، جنگ را برای نماز کردند... نماز یک کارخانه انسان سازی است. فحشا و منکر را نماز، نماز خوب فحشا و منکر را از یک امّتی بیرون می کند. اینهایی که

در این مراکز فساد کشیده شده اند، اینها، آن بی نمازها هستند. نمازخوان ها در مساجدند و مهیّابند برای خدمت. مسجدها را خالی نکنید، تکلیف است امروز. امروز یک روزی است استثنایی. ما در یک مقطع از عصر واقع شده ایم که استثنایی است. ما با ذکر خدا، با اسم خدا پیش بردیم و نماز بالاترین ذکر خداست.

در این بیانات زیبا، در مورد اهمیت نماز، چند نکته آمده است:

۱. هیچ فریضه‌ای بالاتر از نماز نیست.

۲. نماز پشتوانه ملت است.

۳. امام حسین علیه السلام برای نماز جنگ کردند (تا نماز اقامه شود).

۴. نماز یک کارخانه انسان‌سازی است.

۵. نماز خوب، فحشا و منکر را از یک امت بیرون می‌کند و عامل فساد، بی‌نمازی است.

۶. نماز بالاترین ذکر خداست.

حضرت امام(ره) نماز را عامل ترس شیاطین می‌دانند و می‌فرمایند: شیطان‌ها از نماز می‌ترسند، از مسجد می‌ترسند. ایشان نماز را بلندترین فریاد دانسته، می‌فرمایند: نگویند که ما انقلاب کردیم، حالا باید هی فریاد بزنیم. خیر، نماز بخوانید، از همه فریادها بالاتر است.

در کتاب‌های امام خمینی(ره) نماز «عروج به مقام قرب و حضور در محضر انس» معرفی شده که «سرمایه تعیش آن عالم و سرچشمه سعادت آن نشئه» است. «این معجون الهی که با کشف تام محمدی صلی الله علیه و آله برای درمان تمام دردها و نقص‌های نفوس فراهم آمده»

« وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ »

— آیه ۱۰ سوره یونس —

سوالات مسابقه:

۱- در کلام امام خمینی(ره) یکی از ویژگی های منجی عالم بشریت کدام یک از موارد زیر است ؟

۱- تحقق حکومتی که مستضعفان وارثان زمین باشند ۲- تمام احکام اسلام در آن حکومت اجرا گردد

۳- جامعه ای که آیین برادری در آن حکم فرماست و اختلافی نیست ۴- هر سه مورد

۲- افرادی که افزایش گناه و معصیت را زمینه ساز ظهور امام زمان (عج) می دانند چه کسانی هستند؟

۱- عده ای گمراه و سنت شکن ۲- عده ای منحرف و ساده لوح

۳- عده ای نفوذی و خرابکار ۴- عده ای سست قدم و منحط

۳- امام خمینی(ره) در قسمتی از وصیت نامه خود نماز جمعه و جماعت را بیانگر کدام یک از ابعاد نماز می دانند ؟

۱- بعد اخلاقی و اجتماعی ۲- بعد سیاسی

۳- بعد سیاسی و اجتماعی ۴- بعد عرفانی، اخلاقی و سیاسی

۴- این جمله کدام یک از پیامبران الهی می باشد که در قرآن کریم آمده است؟ (وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا)

۱- حضرت موسی (ع) ۲- حضرت عیسی (ع)

۳- حضرت یونس (ع) ۴- حضرت ابراهیم (ع)

۵- موارد تواضع امام (ره) در کدام یک از موارد زیر بود ؟

۱- تواضع در برابر خداوند و در برابر مردم ۲- در محیط خانواده و سنگر علم و دانش

۳- تواضع در همه امور ۴- گزینه یک و دو

۶- پیامبر اکرم(ص) کامل ترین ویژگی مومنان در ایمان را کدام یک از موارد زیر بیان فرمودند ؟

۱- متقی ترین و عالم ترین ۲- با وقارترین و خوش برخوردی

۳- خوش اخلاق ترین ۴- همه موارد

۷- کدام سوره قرآن را سوره اخلاق می نامند ؟

۱- سوره انعام ۲- سوره بقره ۳- سوره حجرات ۴- سوره نور

۸- امام (ره) در کدام یک از موارد زیر فرمودند : انقلاب اسلامی جز آن اگر چیزی به ما نداده باشد برای ملت ما و مسلمین

کافی بود؟

۱- نماز جمعه ۲- نماز جماعت ۳- روحیه شهادت ۴- احیا مناسبت های اسلامی

۹- امام(ره) کدام ذکر را در نماز عصر می خواندند و می فرمود این ذکر به قدری جامعیت دارد که از هر ذکر دیگری انسان

را بی نیاز می کند؟

۱- یا رحمان یا رحیم ۲- یا کریم یا لطیف ۳- یا علام الغیوب ۴- یا کاشف الکروب

۱۰- امام خمینی (ره) به کدام یک از دعاهای زیر انس بیشتری داشتند؟

۱- دعای ندبه

۲- دعای کمیل و مناجات شعبانیه

۲- دعای سمات و عرفه

۴- دعای توسل و زیارت عاشورا

۱۱- این کلام از کدام یک از معصومین (ع) است؟ (دعا اسلحه مومن و ستون دین و نور آسمان ها و زمین است)

۱- امام علی (ع) ۲- امام سجاد (ع) ۳- امام حسین (ع) ۴- پیامبر اکرم (ص)

۱۲- امام علی (ع) نیکوترین خوبی ها را کدام یک از موارد زیر می داند؟

۱- اقامه نماز اول وقت و ادای امانت

۲- محبت به اهل بیت (ع)

۲- احقاق حقوق نیازمندان

۴- اخلاق پسندیده و رفتار عالمانه

« **اللَّهُمَّ وَفَّقْنَا لِمَا نَحِبُّ وَتَرْضَى** »

ستاد اقامه نماز استان چهارمحال و بختیاری

خرداد ماه ۱۴۰۲

اسرار از بیمه رقوم

۱۴ خرداد سالروز ارتحال ملکوتی
حضرت امام خمینی (ره)
وقیام خونین ۱۵ خرداد
تسلیت باد.

بسم الله علیکم وعلیٰ آئینتوسلیم